

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

Pasarét, 2023. július 23.
(vasárnap)

Szepesy László

5. RABKÉNT VAGY MEGSZABADÍTOTTKÉNT ÉLNI

Énekek: 153, 35, 493,5, 211

Lekció: Zsoltárok 2

Alapige: Ámós 1,6-8

„Így szól az Úr: Három bűne miatt Gázának, sőt négy miatt, nem fordítom el, mert az egész népet rabságra vitték, hogy az edomitáknak adják el őket. Tüzet vetek azért Gáza kőfalára, és az emészti meg az ő palotáit. És kivágom a lakót Asdódból, és a királyi pálca tartóját Askelonból, és Akronra is majd rávetem kezemet, és a filiszteusok maradéka elvész, azt mondja az én Uram, az Úr.”

Imádkozzunk!

Mennyei Édesatyánk az Úr Jézus Krisztus által, magasztalunk azért a kegyelemért, hogy sötétségből világosságba hoztál minket a mi Urunk és Megváltónk, egyedüli Szabadítónk, Jézus Krisztus megismerése által, hiszen Őbenne ismerhetjük meg Atyánkat, Istenünket. Köszönjük Neked, hogy ezt a kegyelmet adtad nekünk, hogy a tudatlanság idejét elnézted, a bűneinket megbocsátottad a golgotai keresztért, és olyan életre hívtál el, amelyet Veled tölthetünk, amely a Veled való kapcsolatban leli meg igazi örömét és boldogságát. Ezért, ahogyan énekeltük is, szeretnénk kérni, hogy mélyítsd a Te ismeretedet a mi szívünkben, segíts jobban megértenünk és elhinnünk, hogy ki vagy Te, hogyan cselekszel mind a mai napig velünk, népeddel.

Könyörgünk azért is, Urunk, hogy segíts minden kijelentést az Igéből elfogadnunk, Rólad igaznak tartanuk, és add, hogy legyen reménységünk, amibe kapaszkodhatunk minden időben.

Urunk, a háború idejét éljük, ahogyan a zsoltárban is olvashattuk, nemcsak azért, mert a szomszédunkban háború zajlik, hanem azért, mert a bűn és az egész emberiség lázad Ellened, és köztük a mi bűnös óemberünk, szívünk is. Ezért kérjük, hogy győzz le bennünket, és add a Te békédet nekünk Jézus Krisztusban, szent Fiadban, a mi Szabadítónkban. Köszönjük, hogy ha ez a béke a miénk, szeretnénk, hogyha olyan életet élhetnénk, amellyel Téged tudnánk hálából dicsérni, magasztalni.

Ezért kérjük is az igédet, hogy a mai napra is add meg nekünk, mutasd meg magadat jobban, hogy egyre inkább csak Benned bízunk, a Te kegyelmedet egyre nagyobbak láthassuk, vallhassuk. Szeretnénk kérni, hogy pont ezért az engedelmségben is erősíts meg minket, adj alázatot nekünk, akaratom előtti meghajlást, hogy inkább Neked engedjünk, mintsem saját akaratumknak, vágyainknak.

Kérünk ezért, hogy a Szentlélek munkálkodjék bennünk. Vigasztald a megsomorodottakat, erősítsd az erőtlenekeket. Gyászolóinkat vigasztald, mert Te vagy a minden vigasztalás Istene. Te legyél azokkal, akik nagy veszteséget szenvedtek, kérünk, Urunk, hogy minden szempontból segíts Rád hagyatkoznunk, támaszkodnunk.

Kérjük, hogy áldd meg ne csak a mi istentiszteletünket, hanem áldd meg a gyermekek csendeshetét is Neszmélyen. Köszönjük, hogy elkezdődhet a mai nappal, kérünk, ott is ajándékozd meg őket élő igével, újjászületésekkel, Hozzád térésekkel. És könyörgünk, hogy a mostani alkalmunkat úgy áldd meg, hogy az élő ige munkálkodjék az életünkben, hogy ne csak ebben az órában, hanem teljes életünkkel Téged tudjunk tisztelni, követni, dicsőíteni.

Kérünk, így vezess bennünket, és könyörülj rajtunk, szent Fiadért, Krisztusért!

Ámen.

Igehirdetés

Ámós próféta könyvéből az idegen népek elleni ítéletes prófeciákkal foglalkozunk a könyvről szóló sorozat keretén belül. Ezeknek az ítéletes prófeciáknak a lényege az, hogy mindegyik nép annyi gonoszt és bűnt cselekedett, hogy Isten egy idő után azt mondta, nem tűri ezeket tovább, ítéletével sújtja őket. Alapvető és triviális dolognak tűnik, de mégis ki kell mondani és aláhúzni, mert ezt jól a szívünkbe kell vésni, hogy az Úr népek elleni ítéletei mindig azok bűneivel állnak összefüggésben. Isten sosem igazságtalan, sosem kegyetlen, mindig jogosan és a bűnt megbüntető haj-

ja végre ítéleteit a világ népei felett. A Szentírás ezt több helyen megmutatja nekünk.

A bűneset utáni legelső ilyen általános ítélet az özönvíz volt. Így ír erről az 1Móz 6,5-7: *„És látá az Úr, hogy megsokasult az ember gonoszsága a földön, és hogy szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz, Megbáná azért az Úr, hogy teremtette az embert a földön, és bánkódék az Ő szívében. És monda az Úr: Eltörlöm az embert, akit teremtettem, a földnek színéről...”* Ezek az igeversek világossá teszik, hogy a bűn terjedésének, és annak, hogy betöltötte a földet, következménye Isten ítélete. Tehát amikor az Úr ítéletet tartott, meg akarta fékezni a bűnt, és ezért zúdította az özönvizet a világmindenségre. Tudjuk azt is jól, hogy amikor az Úr majdnem kipusztította az emberiséget, és mindez a bűn miatt volt – nem természeti katasztrófa vagy más miatt –, az emberi bűn, a bűnös szív miatt, akkor egyúttal meg is ígérte Noénak, akit megmentett, hogy többé özönvíz által nem fogja elveszteni az emberiséget, és a földet az emberért. De ez nem jelenti azt, Testvérek, hogy egy-egy földrészen, országban az Úr ne büntetné meg a népeket, különösen akkor, amikor azok bűne megsokasodik. Fontos, hogy az Urat megismerjük olyannak, amilyenek az Igében kijelenti magát, és itt, Ámós próféta könyvében és más helyeken is a világ Bírójaként jelenik meg, aki féken tartja a bűnt, akinek egyik munkája az, hogy ítéleteivel megakadályozza, hogy a bűn ismét az egész földet betöltse olyan nagy mértékben, mint az özönvíz előtt.

Ennek egyik példáját látjuk akkor, amikor Isten Ábrahámnak előre megmondta, hogy mi fog történni utódaival. Arról, hogy majd Egyiptomba kerülnek, ott fognak tölteni több generációnyi időt, és mikor visszajönnek, akkor azt mondja az Úr az: *„Csak a negyedik nemzedék tér meg ide, mert az emoreusok gonoszsága még nem telt be”* (1Móz 15,16). Azaz a Kánaán földjén élő emoreus népek sok bűnt követtek el már Ábrahám idejében is, de azt mondja az Úr, hogy van egy határ, amit még nem értek el. Még hosszan tűr, mert az Úr megmutatja az Ő türelmét is a világnak. De amikor betelik ez a pohár, amikor elérik ezt a határt, amikor betöltik a bűneik számát, akkor az Úr azt mondja, hogy eddig, és ne tovább, és itt véget ér hosszútűrése, és ítéletével tartja féken a bűn további romboló munkáját és továbbterjedését. Ezért mondja, hogy az emoreusok bűne még nem telt be. Amikor tehát a honfoglaláskor Izráel népe elfoglalta ezeket a területeket, és az ottani népeket kiirtotta, az Úr ítéletét, büntetését hajtották végre, mert az Úr akarata volt ez, hogy az emoreusok bűneinek betöltése után az ítélet következzen.

A Bírak könyve ugyanezt az összefüggést tárja elénk Isten népével kapcsolatban: amikor Izráel elhagyta az Urat, és gonoszsága, istentelensége, bálványimádása megsokasodott, akkor az Úr a népe szomszédjainak szol-

gáltatta ki őket, hogy megtérjenek. Ott is Izráelben a bűnt akarta megfékezni, és megtérésre akarta vezetni a népet. Isten a saját népét is bünteti, ha bűnei megsokasodnak, azért, hogy megtérjenek. Ez a pogány népek esetében nem mindig van így, nem mindig van lehetőség a megtérésre. Amikor tehát Ámós próféta ítéletekről szóló kijelentéseit olvassuk, jó, ha odafigyelünk arra, hogy milyen bűnökért ítélte meg az Úr az adott népet, és jó, ha látjuk, hogy ezek mögött az ítéletek mögött az Úr bűnt féken tartó munkája rejtőzik.

Előző alkalommal Damaszkuszról, Szíria országáról olvashattunk. Az ő bűnük az volt, hogy vas-cséplőkkel csépeltek Izráel északi részét, Gileádot. Ahogyan akkor is mondtam, ez annyit jelentett, hogy embertelen módon a civil lakosságot is, nőket, gyerekeket, időseket is megölték a háborúban. Szabályszerű népirtást tartottak. Azt gondoljuk, Testvérek, hogy ez a bűn nem vonatkozik ránk, hiszen mi semmi ilyesmit nem követtünk el. Valóban, hála legyen az Úrnak, hogy ez így van. De ahogyan a gyilkosság tette sem rögtön az ölni akarás szándékával kezdődik, hanem a bennünk levő harag, gyűlölet, megvetés érzésével, amelyek meggyökereznek a szívünkben, és uralkodnak rajtunk, és mintegy gyümölcsként hozzák sajnós a gyilkosságot, ugyanígy ártatlan emberek lemészárlása sem rögtön a tettel kezdődik, hanem mélyebb lelki gyökerei vannak. Nehéz ezeket a gyökereket teljes mértékben feltárni, de egyet hadd említsek meg közülük, mert az sajnós napjainkban is nagyon valóságos, és nagyon is aktuális. Ez pedig az, hogy az egyik ember a másik embert tárgyiasítja, azaz tárgyként gondol rá és kezeli. Abban a képben, hogy a szíriaiak úgy csépeltek Gileád lakóit, mint más a búzát, ez a gondolat is benne van, hogy az a másik nem olyan ember, mint én, a másinak nincsenek olyan érzései, gondolatai, vágyai, mint nekem, ezért azt teszek vele, amit akarok. Még úgy sem gondoltak a szíriabeliek Izráelre, mint egy egyszerű élőlényre, amelyet egy jó érzésű ember nem kínoz, nem okoz szenvedést neki, pláne nem öl meg, hanem úgy gondoltak rájuk, mint egy tárgyra. A civil lakosságot, a fegyverteleneket, a kiszolgáltatottakat, gyermekeket, nőket, időseket bátran le lehetett mészárolni. Ki az, aki képes erre a szörnyetetre? Olyan, aki sajnós megacélozza szívében magát, megkeményedik, aki a lelkiismeretét teljes mértékben elhallgattatja, és megindokolja magában, hogy ezek az emberek – már ha embernek tartja őket – méltók erre. Tárgyiasítja egyik ember a másikat, és azt mondja: ha én ezt teszem vele, az nem bűn. Mi ez, Testvérek, mint az emberi életnek a semmibe vétele és a másik ember tárgyiasítása?

Sajnos az élet sok területén feledkezünk meg arról, hogy a másik is ugyanolyan ember, mint mi vagyunk. Nem egy tárgy, amit kényem-kedvem szerint felhasználhatok testi-lelki szükségleteim kielégítéséhez, vagy ép-

pen céljaim eléréséhez. Átgázolhatok rajta, ha kedvem tartja, nem törődve sem az érzéseivel, sem azzal, hogy élete hogyan alakul a továbbiakban. Ha kell, félredobom, lecserélem jobbra, újra, fiatalabbra, amikor nem úgy működik, mint régen. Hány házasság megy tönkre az ilyen gondolkozás miatt! Újabbra, fiatalabbra cserélem a társam, mert kapcsolatunk nem úgy alakult, ahogyan szerettem volna, már nem elégít ki úgy, ahogyan szeretném, nem úgy élünk, ahogyan azt én elképzeltem. Mint valami tárgy a boltban. Elromlott, megyek, és lecserélem egy másikra, egy újabbra. Vajon nem tárgyasítjuk-e az embert, amikor abortuszra kerül a sor? Nem embert ölünk meg – mondják –, hanem csak néhány sejtecskét, egy kis húscsomót. Igaz, lehet, hogy abból később ember lesz, de nem számít, mert az most még nem ember – hitegetik magukat és másokat az abortuszpártiak –, az csak néhány sejt halmaza. Mi ez, ha nem az ember tárgyasítása? Hány barátság megy tönkre úgy, hogy amíg megkapjuk a másiktól, amire vágyunk, szükségünk van (figyelem, jókedv, vidámság), amíg a másik társasága örömet okoz, addig jó a másikkal lenni, de amint egymást kellene támogatni, és többet kellene a kapcsolatba nekem beleadnom, mint amennyit visszkapok, vagy türelmesebbnek kellene lennem, mert a másik bizony bánt, és sebeket okoz nekem, máris eldobjuk az illetőt, mint valami tárgyat, lecseréljük egy másikra. Nem folytatom, szerintem értjük, hogy mire gondol a Szentírás. A bűn tehát ebben az, hogy a másik embert nem annak látom, tekintem, aki valójában: Isten képére teremtett embernek, hanem valami kevesebbnek, valami eszköznek, akit én kihasználhatok, felhasználhatok.

Amikor Krisztus a nagy parancsolatról beszél, akkor egyúttal arra is rámutat, hogy csak akkor állhatnak helyre emberi kapcsolataink, csak akkor szerethetjük a másikat legalább annyira, mint magunkat – és nem úgy, mint egy tárgyat –, ha előbb Istent szeretjük teljes lényünkkel. Miért? Mert Őbenne érthetjük meg, és csakis Őbenne érthetjük meg, hogy kik vagyunk mi, és ki a másik ember, mert csak Ő képes ebből a szeretetlen, tárgyasító, lekicsinylő lelkületből, gondolkozásból megszabadítani, és csak Ő képes a szóban forgó szeretetre megtanítani, és ahhoz erőt adni, hogy a másikat legalább annyira becsüljem, mint magamat. Nem azt jelenti ez a nagy parancsolat, hogy szeresd magadat, az mindenkinek megy magától. Szeresd a másikat legalább annyira, mint magadat, és vedd annyira emberszámba, mint elvárod, hogy téged is emberszámba vegyenek. Vigyázzunk tehát arra, hogy bár társadalmunk egyre inkább embertelen emberképet akar belénk nevelni, mi Krisztust kövessük ebben is, hogy hogyan gondolkozunk felebarátainkról, de még ellenségeinkről is. Az evangéliumi történetek ilyen szempontból is nagyon elgondolkoztatóak, Testvérek, Krisztus még az ellenségeit, akik meg akarták Őt ölni, akikről Ő ezt tudta, hogy

meg akarják tenni, még velük is mindig szóba állt. Ha belekötöttek, vitatkoztak, válaszolt nekik őszintén, és leleplezte őket azért, hogy megtérhesenek. Nem az volt, hogy te az ellenségem vagy, nem szólok hozzád. Szembe találkozunk az utcán, elfordítom a fejemet. Krisztus még az ellenségeit is emberként becsülte, mert Isten a maga képére teremtette az embert, és ezért nem vehetjük őket tárgynak. Vigyázzunk tehát, hogy mik kísértenek meg bennünket, amikor felebarátainkkal vagyunk együtt, vagy ővelük próbáljuk élni az életünket.

Most pedig térjünk rá a mai igeszakaszunkra, amely a filiszteusok elleni ítélethirdetést tartalmazza. A filiszteusok, akárcsak a szírek, szintén számtalan bűnt követtek el, és az Úr ezek miatt tartott fölöttük ítéletet. Mielőtt rátérnénk ezek megvizsgálására, előbb nézzük meg ennek a népnek a hátterét, mit tudunk róluk. Ámós próféta kezdetben csak Gáza városát említi meg, de ahogyan a folytatásból láthatjuk, az egész filiszteus népet értette alatta, mert a többi várost is megemlíti. Ahogyan azt a Józs 13,3-ból tudhatjuk, ennek a népnek 5 fejedelme volt, akik a felsorolt városokban uralkodtak: Gáza, Asdód, Askelón, Gáth és Ekron városaiban. Ezek közül valószínűleg Gáza volt a legjelentősebb város Ámós próféta idejében, ezért említi ezt elsőként. Az egyetlen jelentős filiszteus város, amelylyel itt nem találkozunk, Gáth, ahonnan Góliát is származott. Ennek az okát viszont tudjuk, hogy miért nem említi Ámós próféta: egy júdai király, Uzziás elfoglalta ezt a filiszteus várost (2Krón 26,6). Ezek a szóban forgó városok a Földközi-tenger partvidékén helyezkedtek el.

A filiszteusokról azt is jól tudjuk, hogy régóta Izráel legfőbb ellenségei közé tartoztak. Már Izsáknak is meggyűlt velük a gondja (1Móz 26), ahogyan később a bírák korában Sámsonnak is. Sámuel próféta idejében többször is megtámadták Izráel népet, és bár Saul király kezdetben sikereket ért el velük szemben, később mégis a velük való csatározás közben vesztette el életét. Isten úgy döntött, hogy Dávid király által győzi le ezt a népet, és hajtotta Izráel uralma alá egy ideig. Mivel az ő uralkodása után kevesebbszer találkozunk a filiszteusok említésével, ezért valószínű, hogy Dávid idejében jelentősen meggyengülhettek. De természetesen ez nem jelentette azt, hogy a filiszteusokkal való gondok teljesen megszűntek volna. Ahogy hallhattuk Ámóstól is: *„Három bűne miatt Gázának, sőt négy miatt, nem fordítom el, mert az egész népet rabságra vitték, hogy az edomitáknak adják el őket.”*

Mit jelent ez? Mit tettek a filiszteusok? Mi történt? Valószínűleg az, hogy a filiszteusok valamilyen rajtaütést, támadást hajtottak végre egy izráeli vagy júdai hely ellen, és mindenkit foglyul ejtettek. De a szentíró hangsúlyozza, hogy ezzel a támadással nemcsak az volt a céljuk, hogy kifosszák az ott élőket, hanem egy súlyosabb szándék vezette őket: rabszolgáknak

akarták megszerezni az ottani lakosokat, és ebben nem tettek kivételt. Férfiakat, nőket, gyermekeket, időseket, fiatalokat egyaránt rabszolgának akarták eladni az edomita népnek. A próféta nem azért mondja azt, hogy az egész népet elvitték, mintha az egész királyságot elhurcolták volna, ami – valljuk be – elég nehezen kivitelezhető dolog, hanem azért, mert egy környékről, egy városból vagy egy kisebb tartományból kicsinyektől kezdve felnőttekig, időseket, nőket egyaránt elraboltak. Hogy ez az esemény mikor történt, nem tudjuk pontosan. A 2Krón 21,16-17 beszámol egy esetről, amikor a filiszteusok betörték Júda királyságába, és még a király családját is, feleségeit és fiait (egy kivételével) elrabolták, foglyul ejtették, tehát volt erre már példa. Lehetséges, hogy erről az esetről beszél Ámós próféta, de pontosan nem tudjuk.

Amit viszont pontosan ismerünk az Igéből, az, hogy mit tettek a filiszteusok a foglyokkal, miután elfogták őket: eladták rabszolgáknak az edomitáknak. Ebbe szörnyű még belegondolni is, hogy az egyik ember ezt tegye a másikkal. Tudjuk jól, hogy Edom népe az izráéliek távoli rokona volt. Az edomiták Ézsaú leszármazottai, míg az izráeliták testvéréé, Jákóbé voltak. Ha valakinek, hát akkor az edomitáknak kellett volna megvenniük ezeket a foglyokat a filiszteusoktól, hogy kiváltsák, megszabadítsák őket. Háború idején van ilyen: fogságba esett katonákat saját népük vagy más szövetségesek kiváltanak a rabságból. De az edomiták már rég nem szerették testvérnépüket, ezért nem ez történt, ők rabszolgaként vásárolták meg az izráelitákat. (De az ő bűneikről majd később beszélünk, amikor Ámós próféta is rátér a 11. versben az ő bűneikre.)

A filiszteusok konkrét bűne tehát az emberrabláshoz, a rabszolga kereskedelemhez és az emberek kizsákmányolásához kapcsolódik. Legfőbb bűnük tehát nem az volt, hogy a kor szokása szerint a harcok során foglyul ejtett katonákat rabszolgasorba taszították, hanem az, hogy átmeneti győzelmüket, fölényüket arra használták fel, hogy az egész népet – katonákat és civileket, férfiakat és nőket, gyermekeket és időseket is – rabszolgasorba taszítottak kereskedelmi haszonszerzés céljából. Mert Gázának nem volt szüksége a rabszolgákra. Az Ige hangsúlyozza, hogy nem maguknak akartak rabszolgákat szerezni, hanem azért szerezték őket, hogy eladják Edom népének, hogy nekik több pénzük legyen.

Ez egy olyan bűn, amely bizonyos értelemben ma már kevésbé elterjedt, de sajnos nem mondhatom azt, hogy eltűnt, és nincs jelen a világunkban. Természetesen az emberek kizsákmányolása más formában ma is megtörténik, de az emberrablás és a rabszolga kereskedelem is létező dolog. Egy ENSZ által készített jelentés szerint 2021-ben 49,6 millió ember élt a világon modernkori rabszolgaságban. Ezt hazánk lakosságához képest viszonyítsuk! Ezek felét munkára, másik felét pedig prostitúcióra és

kényszerházasságra kényszerítik. Ne higgyük, hogy ez hazánktól és a magyar, jól szituált polgári társadalmunktól távol lévő bűn lenne. Ez év június 1-jén olvashattuk, hogy „a Fejér Vármegyei Főügyészség emberkereskedelem és kényszermunka bűntette miatt vádat emelt egy férfival szemben, aki... 2018-tól kezdődően hat hajléktalan, illetve egészségügyi helyzete miatt kiszolgáltatott embert rávett arra, hogy az általa korábban önkényesen birtokba vett, majd később bérelt sárkeresztesi ingatlanba költözzenek, és ott építőipari segédmunkát végezzenek”, azaz felújította velük a házat. „Az ingatlanban nem biztosított megfelelő lakhatási körülményeket, nem volt vezetékes víz, áram és gáz...” Így élt az a 6 ember: víz, áram, gáz nélkül. „Az elkövető mind a hat sértett nyugdíját, illetve munkabéret megszerezte, azokból nekik nem adott, valamint az elvégzett munkáért sem fizetett, így mintegy 9 millió forint jövedelemre tett szert.” XXI. századi magyar valóság, Testvérek! Ne higgyük, hogy országunk mentes lenne az ilyen szintű bűntől.

Akárhogy is nézzük ezeket a számokat és eseteket, szörnyűek. Egyetlen ártatlan ember elfogása és rabszolgasorba kényszerítése is szörnyű bűn az Úr előtt. Egyetlen emberé is. Hát még annyié, amennyi a valóságban megtörténik! Az Újszövetség is bűnként ítéli el az emberrablást. Ez nem csak ószövetségi bűn. Ne gondoljuk, hogy mi, modern felvilágosult emberek túlléptünk ezen. Az Újszövetség is megerősíti, hogy ez bűn. Az 1Tim 1,10-ben található törvényt, amire Pál hivatkozik, a 2Móz 21,16-ban találjuk, ahol ezt olvassuk: „*Aki embert lop, és eladja azt, vagy kezében kapják, halállal lakoljon.*” Halálos bűn Isten szemében. A filiszteusok lényegében egész embercsoportokat raboltak el és adtak el rabszolgának, ne csodálkozzunk tehát, hogy az Ő ítélete következett rájuk.

Igen ám, mondhatnánk, bármennyire szörnyű dolgok ezek, nekünk mégis mi közünk ehhez? Sem elkövetők, sem rendőrök nem vagyunk, tehát akkor mit mond nekünk Isten igéje? Ismét csak arra hadd mutassak rá, amire korábban is: egy adott tett, bűn mögött mindig valamilyen torz lelkeség, gondolkodás, tévhit húzódik meg. Ahogyan arra Krisztus is rámutat: „*a szívből származnak a gonosz gondolatok...*”, amikből lesznek a gonosz tettek (Mt 15,19). Mi az a bűn, ami jelen esetünkben meghatározta a filiszteusok tetteit? Ez számunkra a fő kérdés. Mi vezette a filiszteusokat? Mi volt az a lelki beállítottság, ami ilyen tett elkövetésére készítette őket? A haszonszerzés, a profit megszerzése más ember kárán vagy korlátozásán keresztül. Ha így fogalmazzuk meg, mennyivel másabb ez a bűn, ugye? És lehet, hogy nem ilyen mértékben, hanem kisebbben, de lehet, hogy jelen van a mi életünkben is a haszonszerzés, a profit megszerzése más kárán, korlátozásán keresztül. A haszon, a profit bálványozása, a pénz szeretete oly mértékben, hogy a másik embernél is fontosabb lesz.

Ez a bűn nem idegen a mai kultúránktól és civilizációnktól. Sok munkaadó nem törődik azzal, hogy bizonyos mértékben felelős azokért az emberekért, azok családjaiért, akiket alkalmaz. Ma inkább ennek ellenkezőjét szokták hangsúlyozni, hogy nem vagyok felelős a te családjodért. Pedig valamilyen mértékben az, mivel a fizetést, amiből a család él, a munkaadó adja. És itt nem arról van szó, hogyha valaki rosszul végzi el a munkáját, ne lehetne kirúgni, nem arról van szó, hogy nem lehet jogviszonyokat felbontani, csak arról az emberségről, arról a felelősségérzetről, hogy egy munkaadó igenis gondoskodik az alkalmazottai megélhetéséről és családjáról. Hány alkalommal rúgtak ki embereket, nem törődve családjikkal, csak azért, mert olcsóbb munkaerőt találtak náluk, és így a cégnek, annak vezetőinek és tulajdonosainak több lehetett a hasznuk! Jogszerű? Igen, lehet jogszerű. Isten szemében bűn? Az. A nagyobb haszonszerzés célja miatt nem törődök mások életével, élethelyzetével, és máris az én hasznomért, a másik kárára követek el bűnt. A gazdagság, a pénz, a haszon – bibliai nevén a Mammon – bálványa ma is tud kísérteni, és sokakat rabul is ejt. Ahhoz pedig, hogy megszerezzük azt, amire vágyunk, gyakran a másik embert is képesek vagyunk feláldozni. Ez sem idegen, sajnos, tőlünk. De időnként még önmagunkat is feláldozzuk bálványainkért! Sokan önként vetik magukat rabszolgaságba, a munkájuk rabszolgái lesznek csak azért, hogy minél több és több legyen nekik. Közben pedig nem ismerik vagy pedig elfelejtik az emberi élet igazi célját, örömeit, azt, hogy Istennel közösségben milyen boldogan élhetnénk megelégedéssel. Lehet, hogy nem palotában, csak egy házban; lehet, hogy nem luxusautóval, hanem csak olyanval, ami jó egy családnak; de megelégedéssel. Két fő része van tehát ennek a bűnnek: a világi javak bálványozása és az emberek leértékelése, semmibe vétele.

Ezzel szemben az Úr nekünk az Újszövetségben más utakat jelöl ki. Néhányat hadd említsek. Az egyik: *„Ne nézze ki-ki a maga hasznát, hanem mindenki a másokét is. Annak okáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is”* (Fil 2,4-5), és itt folytatódik az általunk ismert Krisztus-himnusz, csak nem mindig vesszük figyelembe, hogy ezzel kezdődik, hogy *„a másokét is”*. Azzal, hogy Krisztus emberré lett, szolgává lett, megalázta magát, engedelmes volt, a mi javunkat, a mi üdvösségünket nézte. És ez az indulat az, amit kérdésként feltesz az Ige, hogy ott van-e benned is? Természetesen lehet az embernek a saját hasznával is foglalkoznia mértékkel, hiszen biblikus dolog gondoskodni magunkról és családjunkról, hogy ne másoknak kelljen (1Tim 5,8). De nem mindegy, hogy milyen mértékű a haszonszerzési vágy bennünk. Ezzel kapcsolatban azt mondja az Úr: *„Aki orozott, többé ne orozzon; hanem inkább munkálkodjék, cselekedvén az ő kezeivel azt, ami jó, hogy legyen*

mit adnia a szűkölködőnek” (Ef 4,28). Ez az ige tehát nemcsak annak felelősségét helyezi ránk, hogy gondoskodjunk magunkról, munkánkban jól cselekedjünk, hanem azt is, hogy gondoskodjunk a szűkölködőkről. Különösen is figyelembe kell vennünk ezt a parancsot, hiszen a szakértők szerint a modernkori rabszolgaság mögött nagyon sok esetben a szegénység áll. Sokakat anyagi körülményeik, adósságaik vagy munkanélküliségük kényszerít bele ebbe a helyzetbe. Krisztus tehát az egymásról gondoskodás lelkületét akarja szívünkben megerősíteni, hogy tudatosan foglalkozz ezzel is, és tudatosan törődj azzal, amikor beosztod a havi pénzedet, hogy mi az, amit az Úr másnak szánt. Ugyancsak erről szól a Jak 1,27, ami istentiszteletnek mondja az özvegyek és árvák meglátogatását nyomorúságukban. És bár ez az ige elsősorban a lelki, a testvéri támogatásról beszél, arról, hogy az Úr igéjével vigasztaljuk, erősítsük egymást testvéri szeretetben, de nem mehetünk el ennek az igének az anyagi oldala mellett sem. Hogyha az Úr megadta neked a lehetőséget, akkor igenis az özvegyekről és az árvákról gondoskodni kell, akik a maguk korában a legkiszolgáltatottabb társadalmi osztály voltak. És ha az Úr neked adta azt, ami az övék, akkor azt nem tarthatod meg. Természetesen mindezeket nem azért mondom, félreértés ne essék, hogy hátrahagyva jelenlegi életünket azonnal egyezzel a problémával foglalkozó nonprofit szervezethez álljunk be önkéntesnek. Az ige nem ezt üzeni. Ugyanakkor felszólít minket arra, hogy gondolkodjunk el a jelenség mögött lévő lelkiségen, azokon a bálványokon, amelyek minket is kísérhetnek, és mindazokon a lehetőségeken, amelyeket az Úr ránk bízott környezetünkben, hogy egyáltalán foglalkozzunk azzal a kérdéssel, hogy mit tehetek én ebben az ügyben. Hirdethetem az Úr igéjét ezzel kapcsolatban; diakóniával a gyülekezet segítheti a rászorulókat ott, ahol lehet; lehet imádkozni; szóban, fizikai segítséggel foglalkozni ezekkel az emberekkel; és egymást támogatni. Elsősorban pedig követnünk kellene Krisztust, és kérni Őt, hogy ugyanaz az indulat legyen bennünk is embertársaink iránt, ami Őbenne van és volt: ugyanaz a mentő szándék, a segíteni akarás, ugyanaz az önzetlenség, a másik testi-lelki javának keresése.

Isten haragja egyértelműen megmutatkozott a filiszteusokon, akik mindezekkel nem törődtek, akik nem foglalkoztak ilyen kérdésekkel. Azt mondta Ámós próféta, hogy nemcsak a városok vezetőit, palotáit, hanem még a nép maradékát is eltörli, és ez a büntetés súlyosabb a korábbiaknál. Izráellel az Úr mindig kegyelmes volt, a büntetések során a maradéknak mindig kegyelmet adott, és lehetőséget a megtérésre. Még a szíreknek is, akikről korábban beszéltünk – azt írta az Ige, hogy – lesz maradékuk, akiket Kir városába deportálnak. Ezért is feltűnő, hogy az Úr azoknak a filiszteusoknak, akik másoknak nem kegyelmeztek, akik nem ismerték a

másik iránti könyörületet, azoknak Ő sem kegyelmezett, és nem könyörült meg rajtuk. Minden városukat elpusztította. Azaz hiába foglalták el az egyik városukat, azt mondhatták: nem baj, még van másik, oda menekülünk. De az Úr azt mondta, hogy egy se marad, és még a maradékot is eltörli. Az Úr ilyen súlyosnak tartotta ezt a fajta bűnt.

A filiszteusok nem látták ezt. A bűnös ember nem érzékeli, hogy ilyen súlyú lenne a vétke. Sőt! Valószínűleg nagyon nagynak, erősnek és hatalmasnak gondolták magukat, amikor embereket ejtettek foglyul. Az erős ember, amikor az erőtlent bántja, nem érzékeli bűnének súlyosságát, hanem annak örül, hogy én erre képes vagyok, ilyen hatalmas vagyok. Ettől érzi magát erősnek sajnós. De a valóság az, hogy amikor az ember ilyet tesz, amikor visszaél helyzetével, akkor érződik leginkább, hogy ő igazi fogoly. A filiszteusok is rabságban éltek, ahogy minden ember: a bűn rabságában. Ők is, mint az emberiség, örök büntetésre voltak ítélve, mint a bűn foglyai. Krisztus azért jött el, hogy a börtönben levőket megszabadítsa, hogy a foglyokat szabadon eressze. Isten az Ő nagy irgalmasságában megadta nekünk a megváltás útját, megmutatta Krisztusban, hogy van szabadítás az embertelenségből, van szabadítás a haszonlesésből, van szabadulás abból, hogy a másikat lebecsüljem, leértékeljem, egyszerű tárgy szintjére redukáljam. Ez a szabadítás Krisztusban van, és Őbenne megkaphatjuk, Őbenne a miénk! Jézus azért jött, hogy szabaddá tegyen minket arra, hogy még az ellenségeinket is emberként tudjuk megbecsülni és szeretni! Ő erre a szabadságra jött elvezetni minket. Még Ámós próféta is azzal fejezi be, hogy Izráelt bár megbünteti az Úr, de a maradékot kihozza a fogságból, mert az Úr Szabadító (Ám 9,14)! És ez az, amit mi hirdethetünk, és ez az, amit embertársainkkal való kapcsolatainkban képviselhetünk, hogy az Úr Szabadító. Nem azért jött, hogy embereket rabságba taszítson, leértékeljen, lebecsüljön, hanem hogy felszabadítson minket, és Isten gyermekeivé fogadjon.

Ez az igeszakasz tehát juttassa eszünkbe azt, hogy Isten mindig tud arról, hogy az emberek, hogy mi hogyan vétkezünk egymás ellen, és emlékeztet minket arra, hogyan tudjuk egymást semmibe venni. Soha ne kezeljük egymást pusztán tárgyként, árucikként, amit ki lehet használni, hanem becsüljük meg egymásban azt, hogy Isten az Ő képére teremtett bennünket. Megválttunk a rabszolgaság legrosszabb fajtájából, a bűnből, ezért ne éljünk úgy, mint a foglyok, hanem éljünk abban a szabadságban, amelyre Krisztus elvezet minket. Hirdessük ezt a szabadságot, hirdessük azoknak, akiket megkötöz, mert erre hívott el az Úr. Isten Szentlelke vezessen és erősítsen minket ebben! Bűneinkkel szemben pedig erősítsen a harcban, és adjon nekünk végső szabadítást!

Imádkozzunk!

Magasztalunk Téged azért, felséges Istenünk, hogy féken tartod a bűnt ebben a világban, hogy kegyelmed által hirdeted az evangéliumot, a Hozzád térés lehetőségét, szabadításod valóságát, de ítéleteidben is megmutatod azt, hogy ki vagy Te, hogy Úr vagy, és a bűnt megbünteted, hogyha a kegyelmet elutasítjuk. Urunk, alázattal szeretnénk Előtted leborulva bűnbánatot tartani, mert a mi óemberünk is ilyen: a másikat csak kihasználni akarja, hasznot szerezni a másik segítségéből, de nem foglalkozik az érzéssel, az életével, magával az emberrel.

Bocsásd meg nekünk, amikor ilyenek vagyunk, és bocsásd meg, amikor elhagyjuk a Te útjaidat. Ezért kérünk, hogy vezess bennünket a Te utadon, segíts Szentlelked által Téged követnünk, és add, hogy ne csak a magunk, hanem mások hasznát is keressük, hogy amikor munkálkodunk, és megadod rá a lehetőséget, akkor mások szükségletein is segítsünk. Köszönjük, hogy gyülekezetünkben ez már megvalósulhat, kérünk segíts, hogy még tudatosabbak hadd lehessünk együtt is, de egyen-egyenként is. Vezess bennünket ebben is Krisztusért.

Kérünk, hogy vigyázzál betegeinkre, erősítsd meg őket az otthoni vagy kórházi betegágyon, adj nekik Benned való hitet, lelkierőt elhordozni a terhet, a fájdalmat, amivel meglátogattad őket, és kegyelmed szerint gyógyítsd őket. Könyörgünk a gyászoló családekért, akik a héten búcsúztak szeretteiktől, Te, a minden vigasztalás Istene legyél az ő vigasztalójuk.

Könyörgünk, Urunk, hogy áldj meg minket minden dolgunkban, munkánkban, szabadságban, pihenésben egyaránt. Segíts, hogy a Te gyermekeidként Rólad hadd beszélhessünk.

Könyörgünk, áldd meg a gyermekhetet Neszmélyen, és minden előttünk álló alkalmat a héten. Kérünk, a Te élő igéd hangozzék el, és Szentlelked munkálkodjék minden hallgatóban, kérünk, adj megtéréseket is. És minden dolgunkban kérünk, őrizz meg minket a hit útján, add, hogy reménységgel várjunk Téged vissza, mert megígérted, hogy eljössz.

Addig is, Urunk, vigyél előrébb a megszentelődésben, és ezért kérjük, hogy *„az engedelmesség lelkével támogass”* bennünket szent Fiadért, Krisztusért!

Ámen.